SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

SAK NR 15811389 472/22-123

OSLO POLITIDISTRIKT ANMELDER A VED OSLO POLITIDISTRIKT FOR UFORSIKTIG OMGANG MED SKYTEVÅPEN - VÅDESKUDD MED TJENESTEVÅPEN

Sammendrag og konklusjon
Politidistriktet oversendte anmeldelse av en hendelse der en tjenesteperson hadde avfyrt vådeskudd inne på et pauserom.

Tjenestepersonen skulle ta tiden på sin makker som tørrtrente på å trekke opp pistolen fra hylster og avfyre skudd. Da tidtakingsapplikasjonen tjenestepersonen skulle bruke ikke fungerte, ville han teste den ved bruk av eget våpen. Tjenestepersonen holdt mobiltelefonen med én hånd og trakk egen pistol med den andre. Applikasjonen avga et pip, og han trakk opp pistolen, siktet mot gulvet i retning endeveggen på pauserommet og trakk av. Det ble da avfyrt et skudd.

Spesialenheten mener at tjenestepersonens handlinger representerer grovt brudd på tjenesteplikt, og at han har handlet uaktsomt. Tjenestepersonen ble ilagt påtaleunnlatelse for overtredelse av straffeloven § 172.

Anmeldelsen
Oslo politidistrikt har ved påtegning 2. august 2022 oversendt anmeldelse med beskrivelse av en hendelse hvor A avfyrte et vådeskudd med tjenestepistol i et pauserom på politihuset på XXXX. Anmeldelsen er en samlerapport skrevet av flere etterforskere i fellesskap, og er ført i pennen av V1 ved Kriminalvakten i Oslo.

Spesialenhetens etterforsking
Spesialenheten har sammen med anmeldelsen fått oversendt illustrasjonsmappe med bilder fra pauserommet, der det er tatt bilde av prosjektilets ulike treffpunkter, samt av magasin, prosjektil, tomhylse og våpen.

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 09.12.2022

Spesialenheten for politisaker

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR
Tel: 62556100 Faks: 62556102
E-post: post@spesialenheten.no

I tillegg har Spesialenheten fått oversendt "Instruks for forvaltning av politiets skytevåpen og ammunisjon" og "Spesialinstruks – Oppbevaring og kontroll av våpen på tjenestestedet" ved Oslo politidistrikt.

Spesialenheten har avhørt A som mistenkt og V2 som vitne.

Nærmere om sakens faktum
På bakgrunn av opplysningene fremkommet i saken legger Spesialenheten til grunn at A avfyrte et vådeskudd med sin tjenestepistol av typen SIG Sauer P320 i et pauserom fredag 29. juli 2022 ca. kl. 18.55.

Det aktuelle pauserommet på politihuset på XXXX består av et rapportrom og en åpen stue- og kjøkkenløsning. Av anmeldelsen, der det er inntatt en skisse, fremkommer at vådeskuddet ble avfyrt da A stod innerst i kjøkkenet og ved overgangen inn mot pauserommet. På gulvet i pauserommet ble det observert formentlig rikosjett fra prosjektilet. Fra As omtrentlige plassering til rikosjett på gulvet ble avstanden målt til ca. 3,5 meter. Prosjektilet fortsatte deretter opp gjennom sofa plassert inntil endeveggen på pauserommet, og traff betongveggen bak sofaen, for så å rikosjettere skrått mot venstre. Prosjektilet endte opp ca. 1,2 meter fra treffpunktet i veggen, under sofaen.

A og V2 har forklart seg sammenfallende om hendelsesforløpet, og Spesialenheten legger på bakgrunn av forklaringene til grunn at A og V2 den aktuelle dagen kjørte patrulje i Oslo. Det var generell bevæpning, og de var begge bevæpnet med ladd våpen. A satt på det aktuelle tidspunktet i rapportrommet ved en datamaskin, mens V2 stod utenfor rapportrommet og tørrtrente på å trekke opp pistolen fra hylster og avfyre skudd. Formålet med treningen var å bruke minst mulig tid på den prosessen. V2 hadde før treningen tømt sin pistol for ammunisjon. Etter noe tid ønsket V2 at A skulle ta tiden på denne prosessen. A hadde tidligere lastet ned en tidtakerapplikasjon på sin mobiltelefon, som avgir et pip og deretter reagerer på klikket et tørt avtrekk gir. Ettersom det var for stor avstand mellom dem til å få applikasjonen til å virke, gikk A nærmere V2. Ifølge A har de klarert området mot veggen for å drive tørrtrening med våpen. Det var sikker bakgrunn og trygt, og de gikk frem slik at begge sto og så mot murveggen.

A fikk fortsatt ikke applikasjonen til å fungere, og tenkte at dersom han holdt pistolen under mikrofonen på mobiltelefonen ville den reagere på klikket. Han gjorde samme øvelse som V2 med sitt eget våpen. Målet var ikke tørrtrening, men å få applikasjonen til å fungere. Han holdt mobiltelefonen med én hånd og trakk pistolen med den andre. Applikasjonen avga et pip, og han trakk opp pistolen, siktet mot gulvet i retning endeveggen på pauserommet og trakk av. Det ble da avfyrt et skudd.

A hylstret våpenet, og sjekket om det hadde gått bra. Han fant kula i det området han visste at den ville havne. Prosjektilet hadde gått i gulvet, oppi sofaen og inn i veggen, som A anså som en påregnelig bane på prosjektilet. Nærmeste leder ble varslet, og stedet ble undersøkt av mannskap fra Oslo politidistrikt.

A har forklart at hvis man legger fra seg våpenet, skal det tømmes. Dersom han hadde tatt av seg beltet ville han ha tømt våpenet. På spørsmål om hvordan

de tømmer våpen inne har han forklart at de tar ut magasinet, trykker tilbake sleiden, får ut kulen i kammeret, og sjekker at det er tomt i pipa og magasinbrønnen. Deretter foretas det nedspenning mot sikker bakgrunn. Det er ikke nedspenningskasse eller -tønne i det området.

A har forklart at han åpnet applikasjonen og ble med på treningen uten å tenke seg om, og glemte derfor å tømme våpenet. Applikasjonen tok i tillegg opp for mye "kapasitet", og forstyrret prosessen der hvor han skulle ha tømt våpenet.

A har ellers forklart at det ikke var noe fare for andre da han avfyrte skuddet. V2 stod ved siden av ham, og var ikke i konflikt med våpenet. Han siktet mot noe trygt, og ingen kunne rammes av skuddet. Han siktet ned i gulvet ettersom han ikke utfordret noe, han ønsket bare en reaksjon fra applikasjonen på mobiltelefonen.

Spesialenheten legger for øvrig til grunn, på bakgrunn av forklaringene i saken, at A og V2 noen dager i forveien hadde sjekket veggen som ble trent mot, og at de hadde avgjort at dette var et trygt område å tørrtrene dersom det skulle gå av et vådeskudd.

Spesialenhetens vurdering
Spesialenheten for politisaker har som oppgave å etterforske og påtaleavgjøre saker der det er spørsmål om ansatte i politiet og påtalemyndigheten har begått straffbare handlinger i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1.

Saken er vurdert som mulig overtredelse av straffeloven § 172 om grovt uaktsom tjenestefeil. Den strafferettslige vurderingen er avgrenset mot straffeloven § 188 om uforsiktig omgang med skytevåpen. Det vises til at straffansvar etter denne bestemmelsen er betinget av at gjerningspersonens opptreden er "egnet til å volde fare for andres liv eller helse". Spesialenheten legger til grunn at As våpen ikke var i konflikt med V2s plassering. A avfyrte vådeskuddet skrått ned mot gulvet mot en vegg i betong, og det var ikke fare for rikosjett gitt avstanden mellom veggen og A og V2. På denne bakgrunn mener Spesialenheten at vådeskuddet ikke var egnet til å volde fare for andres liv eller helse.

Anvendelsesområdet for § 172 er handlinger som objektivt sett omfattes av straffeloven § 171, som setter straff for den som utøver eller bistår ved utøving av offentlig myndighet og grovt bryter sin tjenesteplikt. Kravet om at bruddet må være grovt innebærer at bagatellmessige forgåelser ikke omfattes. Av forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) kap. 12.2.4, fremgår at straffansvar først inntrer når avviket fra korrekt handlemåte er grovt og det er tale om brudd på en tjenesteplikt av en viss betydning. Skyldkravet etter § 172 er grov uaktsomhet, noe som innebærer at handlingen må være svært klanderverdig og at den som handler må være sterkt å bebreide.

Spesialenheten vil i det følgende redegjøre for de tjenesteplikter A var pålagt ved håndteringen av våpenet og deretter vurdere om hans opptreden representerte grovt brudd på disse pliktene.

Av Sikkerhetsbestemmelser for opplæring, trening og øvelse i politiet, utgitt av Politidirektoratet 12. juli 2019, fremgår følgende sikkerhetsregler ved all behandling av skytevåpen:

"1. Alle våpen er alltid ladd:
Alle våpen behandles alltid som om de er ladd, også etter at tilstand er verifisert.

2. Hold finger borte fra avtrekker til siktene er på målet:
I praksis betyr dette at finger kun skal på avtrekker når skudd kan avfyres.

3. Aldri la våpenet peke på noe du ikke er villig til å skade/ødelegge:
Løpet regnes som våpenets viktigste sikring, og det er uakseptabelt å peke på noen, (eller seg selv) uten god grunn.

4. Vær sikker på ditt mål og hva som er bak:
Identifiser målet sikkert og ta hensyn til øvrig personell/objekter i målområdet. Rikosjettfare, gjennomskyting og eventuell risiko ved bomskudd skal hensyntas og dersom noen av de ovennevnte faktorer kan inntreffe skal opplæring, trening eller øvelsen flyttes til sikkert område."

Det er på det rene at A verken gjennomførte tømmeprosedyren for våpen eller benyttet egnet magasin før han trakk av, noe som åpenbart representerer brudd på de plikter som tillå ham i situasjonen.

Regelverket for politiets våpenhåndtering er strengt på grunn av skytevåpens alminnelige skadepotensiale, og de plikter som i den forbindelse tilligger tjenestepersonene må anses som sentrale. Korrekt håndtering av våpen er av samme grunn svært viktig, og det skal da som utgangspunkt lite til før avvik må karakteriseres som grovt. Det vil også gjelde i situasjoner der det ikke har vært fare for liv og helse.

Samlet sett har Spesialenheten kommet til at As handlinger representerer grovt brudd på tjenesteplikt, og de objektive vilkår for straff er oppfylt.

Av samme grunner som nevnt ovenfor mener Spesialenheten at As handlinger er svært klanderverdige. Håndtering av våpen krever særskilt oppmerksomhet på grunn av farepotensialet. A har omfattende erfaring med våpenhåndtering, hvilket inngår som et tilnærmet daglig gjøremål i hans tjeneste.

Vådeskuddet fremstår som et resultat av forglemmelse fra As side. Det må legges til grunn at han var bevisst på, og hadde aktiv kunnskap om, at han den aktuelle dagen bar et ladd våpen. A har forklart at han mentalt sett gikk fra tjenesteutførelsen og over i en treningssituasjon, og at tidtaker-applikasjonen tok for mye av hans kapasitet, som ledet til at han glemte han at våpenet hans var ladd. At tidtakerapplikasjonen var et

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 09.12.2022

forstyrrende element kan etter Spesialenhetens oppfatning ikke frita A for straffansvar. Han har selv valgt å benytte applikasjonen til trening, og Spesialenheten mener han da har et selvstendig ansvar for å innføre et slikt tilleggselement inn i treningen på en sikker måte. I en situasjon uten tidsnød og uten stresspåvirkning, mener Spesialenheten at han er sterkt å bebreide da han unnlot å gjennomføre de foreliggende rutiner som gjaldt for slik tørrtrening før han trakk av, ikke minst siden handlingen skjedde ved avdelingens oppholdsrom/pauserom.

De subjektive vilkår for straff er etter dette oppfylt.

Spesialenhetens saker om vådeskudd har tidligere i hovedsak vært vurdert etter straffeloven § 188, og bestemmelsene om tjenestefeil har i mindre grad vært benyttet. At Spesialenheten nå vurderer vådeskuddet som en grovt uaktsom tjenestefeil, innebærer en viss endring og skjerping i vår praksis. Denne endring må både politidistriktene og den enkelte tjenesteperson få en viss mulighet til å innrette seg etter. Spesialenheten har av denne grunn kommet til at det i foreliggende sak er tilstrekkelig at det reageres med påtaleunnlatelse for overtredelse av straffeloven § 172.

Administrativ gjennomgang i medhold av påtaleinstruksen § 34-7 andre ledd
Politidistriktet bør vurdere å gjennomgå sine rutiner med hensyn til hvor det er hensiktsmessig å drive tørrtrening med skytevåpen.

Saksbehandler er juridisk rådgiver Camilla Lie.

Vedtak
A ilegges påtaleunnlatelse for overtredelse av straffeloven § 172. Påtaleunnlatelsen utferdiges på eget dokument.

A underrettes om vedtaket.

Saken oversendes politimesteren i Oslo politidistrikt for administrativ gjennomgang i medhold av påtaleinstruksen § 34-7 andre ledd.

Politidirektoratet orienteres ved gjenpart av vedtaket.

Sjefen for Spesialenheten, 9. desember 2022
Terje Nybøe
sjef

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 09.12.2022